

Vänsterpress om kuppen i Myanmar – februari 2021

Republiken Unionen Myanmar (eller Burma¹, som det hette tidigare) blev självständigt från Storbritannien 1948. Nästan omedelbart efter självständigheten började ett inbördeskrig mellan centralregeringen och olika etniska minoriteter. Inbördeskrig har sedan dess inte pågått oavbrutet, men blossat upp många gånger.

1962 grep militären makten genom en statskupp och därefter, ända fram till 2011, styrdes landet av en rad militärjuntor. Men i november 2010 genomfördes parlamentsval och militären gick med på att träda tillbaka så att en civil regering kunde tillträda i början av 2011.

Den populära oppositionsledaren Aung San Suu Kyi, som suttit i husarrest större delen av tiden från 1989, blev ”statskansler”, trots att hennes parti Nationella demokratiska förbundet (NLD) hade bojkottat valet. Hennes popularitet berodde att hon hade framstått som en konsekvent motståndare till militären. Hon hade också under den tid hon satt i husarrest fått stor internationell berömmelse som bl a resulterade i att hon 1991 fick Nobels fredspris och 2005 Olof Palmepriset.

Under det senaste årtiondet har folkgruppen *rohingya* utsatts för omfattande förföljelse. Redan i juli 2012 meddelade landets dåvarande president Thein Sein att alla rohingyas bör förvisas från landet eller placeras i UNHCR:s flyktingläger. Många av dem lever nu som flyktingar under mycket svåra förhållanden i grannlandet Bangladesh.

Det faktum att Aung San Suu Kyi inte försökte stoppa den omfattande förföljelsen medförde att den positiva bild som hon haft utanför Myanmar blev ordentligt skamfilad i utlandet.

I november 2015 hölls ett nytt parlamentsval och NLD, som nu ställde upp, fick majoritet (och kunde även tillsätta en ny president).

I november 2020 hölls så ett nytt val där NLD åter vann en stor seger. Men denna gång accepterade inte militären valresultatet, utan hävdade att det hade skett omfattande valfusk, trots att oberoende valobservatörer ansåg att valet gått rätt till. Och den 1 februari 2021, strax innan det nya parlamentet skulle samlas, gjorde militären en ny statskupp och Suu Kyi fängslades, liksom flera andra NLD-politiker.

Martin Fahlgren 20/2 2021

Innehåll

Internationalen	1
<i>Vad ligger bakom kuppen i Myanmar?</i>	<i>1</i>
Offensiv	3
<i>Myanmar: Kuppen möter växande motstånd</i>	<i>3</i>

¹ Namnet Myanmar antogs 1989 av den dåvarande militärregimen. Den politiska oppositionen förkastade dock namnbytet. Detta har medfört att olika namn numera används i olika sammanhang. FN och många länder, särskilt i Asien, t ex Indien, Japan, Kina och grannen Thailand, men även Australien, Ryssland och Tyskland använder Myanmar. USA och Storbritannien använder däremot det gamla namnet Burma, medan EU och Irland använder dubbelnamnet Myanmar/Burma.

Internationalen

Vad ligger bakom kuppen i Myanmar?

Prashad Vijay

Internationalen nr 18/2 2021

För tre veckor sedan, den 1 februari, avsatte Myanmars militär statskanslern Aung San Suu Kyi i en statskupp. Sedan dess har proteströrelsen mot kuppen fortsatt att växa, inte bara i städerna utan också på landsbygden. Prashad Vijay förklarar här politiken och geopolitiken bakom kuppen i Myanmar.

Prashad Vijay²

Den 1 februari 2021 återopade Myanmars militär – som går under namnet Tatmadaw – paragraf 417 i 2008 års konstitution, avsatte statskansler Aung San Suu Kyi och arresterade henne och andra medlemmar i hennes parti Nationella demokratiska förbundet (NLD). Fördömandena av kuppen kom snabbt, även om det fanns orsak att tveka: Aung San Suu Kyi hade varit demokratirörelsens ansikte fram tills hon släpptes ur sin husarrest 2010, men förstörde sitt rykte när hon 2019 kom till Internationella domstolen i Haag för att försvara landets folkmord på Rohingya-folket. Aung San Suu Kyi är inte längre någon oförfalskad symbol för demokrati och mänskliga rättigheter.

I Myanmar [f d Burma] fortsätter protesterna mot kuppen. Tiotusentals personer, många klädda i rött (NLD:s färg), har gått ut på gatorna i hela Myanmar, inte bara i de mer tätbefolkade städerna utan också på landsbygden för att protestera mot kuppen.

Motståndet mot kuppen stärktes när tjänstemannaförbunden vägrade arbeta för militären. Denna våg började med sjukvårdspersonal men spred sig och drog in järnvägsarbetare och lärare, och arbetare inom social- och byggnadsministerierna. Personal på socialministeriet

² *Vijay Prashad* är en indisk historiker, redaktör och journalist. Han är bl a författare till *Arab Spring, Libyan Winter* (2012) och *Red Star Over the Third World* (LeftWord, 2017). Hans senaste böcker är *Red October* (2020) och *Washington Bullets* (2020), med en introduktion av Evo Morales Ayma.

publicerade ett uttalande som löd: ”Vi kommer inte att gå tillbaka till arbetet förrän makten lämnas tillbaka till den demokratiskt valda regeringen.”

Avsatt: Statskansler Aung San Suu Kyi.

Tog makten: General Min Aung Hlaing.

Under andra veckan i februari nådde protesterna Myanmars vanligtvis tysta huvudstad Naypyitaw, med motorcykeltåg och demonstrationer på det största marknadstorget. Myanmars militär byggde upp staden som huvudstad och flyttade 2005 all administrativ verksamhet från Yangon till denna stad i inlandet. Naypyitaw byggdes med syftet att vara ett militärt fäste, säkert för landets härskare som inte skulle störas av den stökiga demokratin. Men vid valen 2015 och 2020 segrade inte militärens valapparat, Förenade solidaritets- och utvecklingspartiet (USPD), ens i Naypyitaw, där NLD vann enkelt.

Myanmars militär grep makten över landets institutioner 1962. Den har fortfarande inte lämnat över kontrollen till civilbefolkningen. 2008 års konstitution skrevs till stor del av militären, och utgör ett juridisk påhitt för att dölja militärens makt. Var fjärde plats i parlamentet – Pyidaungsu Hluttaw – innehålls av en person som har utsetts av militären. Militären har försvars- och inrikesministerposterna, som hålls av generallöjtnanter från Tatmadaw.

Paragraf 417 i konstitutionen gör det möjligt för militären att utlysa ”undantagstillstånd” och avsätta det civila fikonlövet. Det är precis vad militären gjorde den 1 februari. Det som ägde rum då var både en kupp och inte en kupp. Det var en kupp eftersom militären avsatte den civila regeringen och tog makten, men det var inte en kupp eftersom militären inte överlämnade makten efter valet 2010 (militärens USPD hade inga utmanare och tog över regeringen, efter att ha bytt uniformerna mot kostymer).

General Min Aung Hlaing hade hoppats på att bli regeringschef när hans tid som överbefälhavare för Myanmars armé tog slut. Som det är nu kontrollerar general Min Aung Hlaing en betydande del av ekonomin via Myanmar Economic Holdings Limited (MHEL), ett armékonglomerat, och via sina barn Aung Pyae

Sones och Khin Thiri Thet Mons företag. Källor i Yangon berättade för mig att general Min Aung Hlaings nära medarbetare U Than Htay har fått ansvaret för USDP, för att säkerställa att det skulle bli ett verktyg för general Min Aung Hlaing. Generalen tog USDP:s nederlag i valet i november 2020 personligt. Det var denna fientlighet som ledde till USDP:s tiotusentals fall av anklagelser för valfusk mot NLD.

Före valen i november 2020 varnade general Min Aung Hlaing kandidaterna för att inte låta

sig domineras av utländskt inflytande. I Myanmar sågs det som ett hot mot NLD. Anklagelserna för valfusk påverkade inte ens valkommissionen. Den 26 januari sa militärens talesman generalmajor Zaw Min Tun, att militären skulle agera om inte anklagelserna togs på allvar. Det är just vad den gjorde några dagar senare.

Kina och Myanmar har en 210 mil lång gemensam gräns, och Kina är Myanmar's största investerare och en av dess centrala handelspartners. För 10 år sedan försökte USA:s regering göra Myanmar oberoende av sina band till Kina och

omorientera dess ekonomi i riktning mot USA. Det blev en del av president Barack Obamas "Vändning mot Asien". 2007 var Derek Mitchell, som senare skulle bli Obamas speciella representant för Myanmar, medförfattare till en artikel som poängterade att sanktionerna hade varit ineffektiva och att det behövdes en ny "Road Map" (färdplan) för att reformera militären.

Myanmars militär hade sin egen färdplan: 2008 skapade den en ny konstitution, 2010 höll den valen som förde USDP till makten, och befriade samma år Aung San Suu Kyi från fängelset och lät henne ställa upp i valen 2015. 2012 reste Obama till Myanmar, varefter USA hävde sanktionerna i oktober 2016, i hopp om att dessa åtgärder skulle signalera att Myanmar skulle byta banden till Beijing till band till Washington.

Men det skedde inte. Varken militären eller Aung San Suu Kyi kunde bryta handelsbanden till sin granne. I maj 2017 reste Aung San Suu Kyi till Beijing för att underteckna ett avtal om att ta med Myanmar i Kinas "Projekt Ett bälte". I mitten av januari 2021 besökte Kinas utrikesminister Wang Yi Naypyitaw för att diskutera projektet, och även Kinas hjälp för att bekämpa Covid-19-pandemin. På dagordningen stod den ekonomiska korridoren mellan Kina och Myanmar, inklusive den ekonomiska samarbetszonen vid gränsen mellan Kina och Myanmar, Nya Yangon City och djuphamnen i Kyaukpyu. Wang Yi träffade både Aung San Suu Kyi och militärledningen, som båda talade varmt om Myanmar's relationer till Kina.

Washingtons försök att knuffa ut Kina ur Myanmar har inget med kuppen den 1 februari att göra. Både militären och NLD är övertygade om de strategiska banden till Kina. Men det hjälper inte att detta "nya kalla krig" har ökat den instabilitet som kännetecknar Myanmar's historia sedan 1962.

Folket är på gatorna mitt under det de kallar en "trumrevolution". För varje dag som går ansluter sig allt fler människor till kravet på en återgång till civilt styre, även om det innebär att återgå till ett status quo där militären håller i trådarna i bakgrunden.

Tidigare publicerad på www.europe-solidaire.org (14/2 2021)

Översättning: Göran Källqvist

Offensiv

Myanmar: Kuppen möter växande motstånd

Per Olsson

Offensiv 17/2 2021

"De många strejkerna gör det allt svårare för generalerna att konsolidera sin makt och styra över en ilsken befolkning". Så sammanfattade New York Times läget i Myanmar (tidigare Burma) två veckor efter militärens kupp.

Det motstånd som kuppmaakarna har mött har överraskat generalerna som blir allt mer isolerade, desperata och våldsbenägna. Sedan början av veckan finns det fler trupper och pansarvagnar på gatorna, och kuppmaakarna har hotat de som protesterar med upp till 20 års fängelse.

Men varken den militära uppladdningen eller generalernas tomma löften om att val ska hållas, inget har sagts om när, har hittills lyckats stoppat kampen.

Strejker och protester ökar i antal och styrka, samtidigt som militärens repression blir allt värre (Foto: Wikimedia Commons).

Även i tisdags, den 16 februari då detta skrivs, genomfördes nya protestaktioner och massmobiliseringar med generalstrejk och direkta uppmaningar till vanliga poliser och soldater att vägra lyda order och istället ansluta sig till protesterna. Detta är nu ett livsvillkor för kampen och dess försvar.

Nästan omedelbart möttes kuppmakarna av strejker, med början i att de vårdanställda strejkade på 70 sjukhus. De vårdanställdas modiga strejker tände ett hopp och fick snabbt spridning. Under kuppens två första veckor har generalerna utmanats av strejker från lärare, statsanställda, bankanställda, fabriks- och gruvarbetare och anställda vid järnvägen. Även poliser ska ha strejkat.

Strejkerna har gett motståndet en styrka och kraft som saknats i tidigare kamprörelser som 1988 och 2007. ”Den fackliga rörelsen är ung men beslutsam, och genom åren har den fått en erfarenhet av att organisera strejker”, skrev Al Jazeera den 13 februari.

Arbetarnas strejker är en viktig skillnad mot tidigare. En annan viktig skillnad är att nästan alla har en mobiltelefon idag, vilket har möjliggjort att kampen har kunnat samordnas trots återkommande nedstängningar av nätet.

I början av 2010-talet fanns det lika få mobiler i Myanmar som i Nordkorea. Idag finns det över 68 miljoner mobilabonnemang, betydligt fler än antalet invånare (omkring 56 miljoner).

Militärens kupp följde efter att generalernas parti gått starkt tillbaka i valet i november och regerande NDL hade vunnit en överraskande stor seger. Militären fruktade att valsegern skulle sporra till krav på att konstitutionen från 2008, som garanterar militären ett stort inflytande oavsett valutgång, skulle skrivas om och att det även kunde äventyra generalernas kontroll över stora delar av ekonomin.

”Vi avvaktar”, var klädjätten H&M:s svar på kuppen (som har många leverantörer i Myanmar), och samma svar ger de allra flesta utländska bolag. Även efter kuppen är det business as usual som gäller för de storföretag som länge har samarbetat med militären.

Den internationella fackföreningsrörelsen har lovat att stödja kampen och sätta press på de multinationella bolag som samarbetar med juntan. För att den pressen inte ska stanna vid uttalanden krävs det beredskap till blockader och bojkotter om arbetarna i Myanmar så begär.

Dagens motstånd och tidigare rörelser mot diktatur och fattigdom visar att kampen för demokrati och nationella rättigheter i Myanmar också är en kamp för att avskaffa kapitalismen och för kollektivt ägande av de stora företagen och jordegendomarna. I den kampen kan Myanmar arbetare, studenter och fattiga bara lita till sin egen styrka och självständiga, demokratiska organisering samt det stöd som de kan få från förtryckta globalt.

Stöd kampen i Myanmar. Ut med juntan – för ett demokratiskt och socialistiskt Myanmar.